

ÜLEVAADE EESTI OSALUSEST EUROOPA LIIDU RAAMPROGRAMMIS „EUROOPA HORIZONT“

04.09.2025

Maarja Adojaan
Helen Asuküla-Tökke
Katrín Kello
Kristin Kraav
Margit Suuroja

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Eesti asutuste osalus „Euroopa horisondis“ arvudes	3
Eesti osalus „Euroopa horisondis“ valdkondade ja instrumentide vaates.....	4
Eesti eesmärgid raamprogrammis „Euroopa horisont“	6
I eesmärk: hoida Eesti senist taset raamprogrammi konkurssidel	7
II eesmärk: laiendada raamprogrammis osalejate ringi	9
III eesmärk: osaleda taotlusvoorudes juhtrollis	12
IV eesmärk: konkureerida edukalt tippteaduse konkurssidel	14
V eesmärk: panustada ELi partnerlustes ja missioonides	15
Kokkuvõte	19

Sissejuhatus

Euroopa Liidu (EL) teaduse ja innovatsiooni raamprogramm on Eesti teaduse jaoks suurim ja mõjukaim välisrahastuse allikas ning pakub rikkalikult võimalusi rahvusvaheliseks teaduskoostööks kõikvõimalikes erinevates teadusvaldkondades. Eestis koordineerib raamprogrammi Eesti Teadusagentuur oma konsultantide (*National Contact Points*, lüh NCP) [võrgustiku](#) kaudu.

ELi raamprogrammide kestus on seitse aastat. Praegune, järjekorras üheksas, „Euroopa horisondi“ nime kandev raamprogramm (HEU) on aastateks 2021–2027. **Teadad on esimese nelja aasta konkursside tulemused ning saab teha vahekokkuvõtteid, kuidas Eesti taotlejatel on läinud.**

Tänaseks on „Euroopa horisondi“ avatud taotlusvoorudest toimunud 579 ning välja on jagatud 48,5 mld eurot, st 51% plaanitud eelarvest.

Käesolev ülevaade kasutab Euroopa Komisjoni eCORDA andmebaasi seisuga **11.08.2025** ning ETAGi hallatavat Eesti asutuste partnerlustes osalemise andmebaasi osaluskava.etag.ee. Kuna eCORDA andmebaasis partnerluste info puudub, ei kajastu partnerluste andmed käesoleva ülevaate üldosas. eCORDA andmebaasis ei sisaldu ja siinses ülevaates ei kajastu ka Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi (EIT) grantide andmed.

Eesti asutuste osalus „Euroopa horisondis“ arvudes

- ▶ **286 mln eurot** toetust on tulnud Eesti asutustele
- ▶ **219 Eesti asutust** on saanud rahastuse
- ▶ **598 projekti** rahastamise lepingut on sõlmitud
- ▶ **34%** toetusest on läinud Eesti ettevõtetele
- ▶ **10 Euroopa Teadusnõukogu (ERC) granti** on tulnud Eestisse (lisaks on positiivse hindamisotsuse saanud **veel 5** ERC taotlust, mille lepingud on sõlmimisel)
- ▶ **21%** rahastusest on saadud läbi osaluse laiendamise meetmete
- ▶ **38 Eesti asutust on juhtpartneri** rollis

Eesti osalus „Euroopa horisondis“ valdkondade ja instrumentide vaates

Eesti taotlejad on osalenud **370 „Euroopa horisondi“ taotlusvoorus**. Eesti asutuste osalusega on esitatud **2974 hindamisele jõudnud taotlust**, millest **598 on jõudnud allkirjastatud projektilepinguni**. Võrdluseks, eelmises raam-programmis „Horisont 2020“ tuli Eesti asutustele kokku 699 projekti.

Eesti osalejatega taotlused on kõrgel tasemel – **kvaliteedilävendi ületas 1914 taotlust ehk 64%** hindamisele läinud taotlustest. Nendest sai positiivse rahastusotsuse 560 ja reservnimekirja läks 234 Eesti osalejatega taotlust.

ELi riikide taotlustes osalemiste edukuse määr (positiivse rahastusotsusega taotlustes osalemised hindamisele läinud taotlustes osalemiste kohta) jääb 23% ja 15% vahele. **Eesti osalejate edukuse määr on 18,1%**, mis on praegu veidi alla EL27 keskmise (19,1%), kuid parem kui EL13 riikide keskmine (17,0%). Tasub märkida, et riikide edukuse määrad muutuvad ajas.

Tabel 1. Eesti osalusega taotluste ja projektide arv ning projektides saadud rahastus koos osakaaluga „Euroopa horisondi“ sammaste ja valdkondade lõikes (ei sisalda ELi partnerluste andmeid)

Raam-programmi struktuur	Valdkond	Hinnatud taotluste arv	Projektide arv	Projektide ELi netotoetus	Toetuse % tervikust
I samm: Tippasemel teadus	Euroopa Teadusnõukogu (ERC)	201	10	20,6M€	7,2%
	Marie Skłodowska-Curie tegevused	405	66	14,9M€	5,2%
	Teadustaristud	34	18	3,9M€	1,4%
II samm: Üleilmsed väljakutsed ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime	Klaster 1: Tervis	183	56	19,5M€	6,8%
	Klaster 2: Kultuur, loovus ja kaasav ühiskond	257	51	14,3M€	5,0%
	Klaster 3: Ühiskonna tsiviiljulgeolek	182	21	6,6M€	2,3%
	Klaster 4: Digivaldkond, tööstus ja kosmos	356	69	25,6M€	8,9%
	Klaster 5: Kliima, energia ja transport	355	71	35,4M€	12,4%
	Klaster 6: Toit, biomajandus, loodusvarad, põllumajandus ja keskkond	273	75	33,9M€	11,8%
	Missioonid	172	45	20,9M€	7,3%
III samm: Innovatiivne Euroopa	Euroopa Innovatsiooninõukogu (EIC)	229	32	26,1M€	9,1%
	Euroopa innovatsiooni ökosüsteemid (EIE)	98	21	3,8M€	1,3%
	Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut ¹	-	-	-	-
Osaluse laiendamise ja ERA tugevdamine	Osaluse laiendamine ja tippaseme levik	199	51	59,6M€	20,8%
	Euroopa T&I süsteemi reformimine ja tõhustamine	30	12	1,1M€	0,4%
Kokku		2974	598	286 M€	100,0%

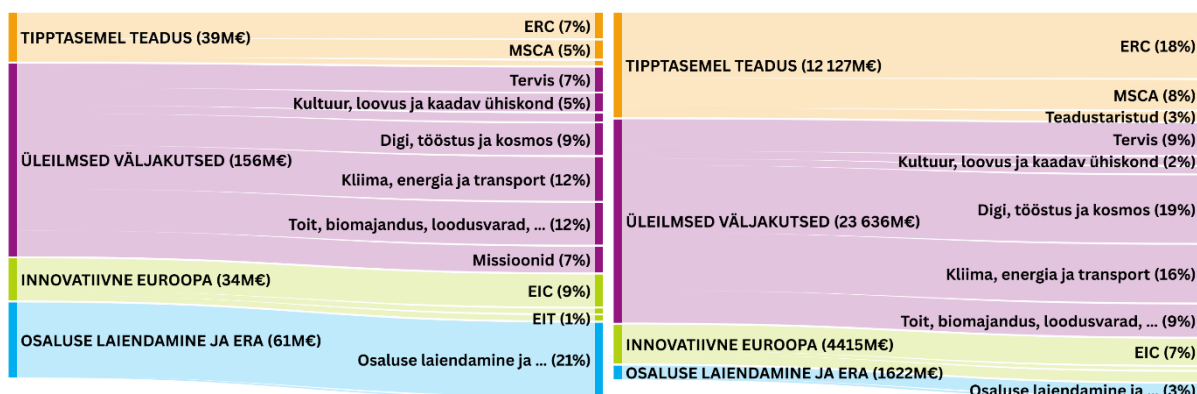
¹ EIT meetmes on osalenud 10 Eesti asutust, kes on kokku saanud 7,5 mln eurot (4,3 on Euroopa Komisjoni ja 3,2 mln eurot KIC-de kohalik rahastus).

Tabel 2. „Euroopa horisondi“ projektides saadud ELi netotoetus, osalemiste ja erinevate osalejate (asutuste) arv ning taotlemise edukuse määr (positiivse rahastusotsusega taotlustes osalemised hindamisele läinud taotlustes osalemiste kohta) ELi liikmesriikide lõikes

	Riik	ELi netotoetus	Osalemiste arv	Asutuste arv	Taotlemise edukus (%)
	Euroopa Liit	44 067 M€	97 057	24 074	19%
1	Saksamaa	7634 M€	13 166	3191	21%
2	Prantsusmaa	5460 M€	10 686	2629	22%
3	Hispaania	5095 M€	13 005	3048	19%
4	Madalmaad	4174 M€	7299	1755	22%
5	Itaalia	4123 M€	11 075	2529	17%
6	Belgia	3596 M€	6267	1445	23%
7	Kreeka	1876 M€	5114	1060	17%
8	Rootsi	1655 M€	3328	804	18%
9	Austria	1572 M€	3377	850	20%
10	Taani	1423 M€	2992	659	21%
11	Soome	1374 M€	2785	678	20%
12	Portugal	1141 M€	3319	844	16%
13	Iirimaa	1022 M€	2189	540	18%

	Riik	ELi netotoetus	Osalemiste arv	Asutuste arv	Taotlemise edukus (%)
14	Poola	755 M€	2041	684	17%
15	Tšehhi	562 M€	1597	426	18%
16	Sloveenia	385 M€	1215	348	19%
17	Küpros	342 M€	1028	240	15%
18	Rumeenia	322 M€	1233	463	16%
19	Eesti	286 M€	774	219	18%
20	Luksemburg	230 M€	539	120	19%
21	Ungari	217 M€	896	315	18%
22	Leedu	183 M€	624	189	17%
23	Bulgaaria	174 M€	698	334	17%
24	Horvaatia	161 M€	657	296	16%
25	Slovakkia	136 M€	495	201	18%
26	Läti	112 M€	412	135	17%
27	Malta	57 M€	246	72	17%

Eesti on hästi esindatud „Euroopa horisondi“ II samba tegevustes (milles on peamiselt koostööprojektid erinevates teadusvaldkondades) ning III samba projektides (mis on eelkõige innovatsiooniga seotud). Kui aga võrrelda Eestisse tulnud rahastust ELi kui tervikuga, näeb erinevusi I sambas (mis toetab tipptasemel teadust), kus Eesti osaleb märkimisväärselt vähem ning osaluse laiendamise meetmetes, kus Eesti on ELi tervikust aktiivsem.

Joonis 1. „Euroopa horisondi“ projektides saadud ELi netotoetuse jaotus valdkondade kaupa, vasakul Eesti ja paremal ELi kui terviku jaoks

Eesti eesmärgid raamprogrammis „Euroopa horisont“

2021. aastal, kui „Euroopa horisont“ algas, sõnastasime Eesti Teadusagentuuris eesmärgid, mille poole püüdlust toetada. Eesmärgid on aidanud hoida fookust ning on olnud abiks toetusmeetmete kavandamisel, lisaks on need orientiiriks tulemuste hindamisel. Ka mitmed TAIE arengukava võtmenäitajad on seotud raamprogrammi eesmärkidega.

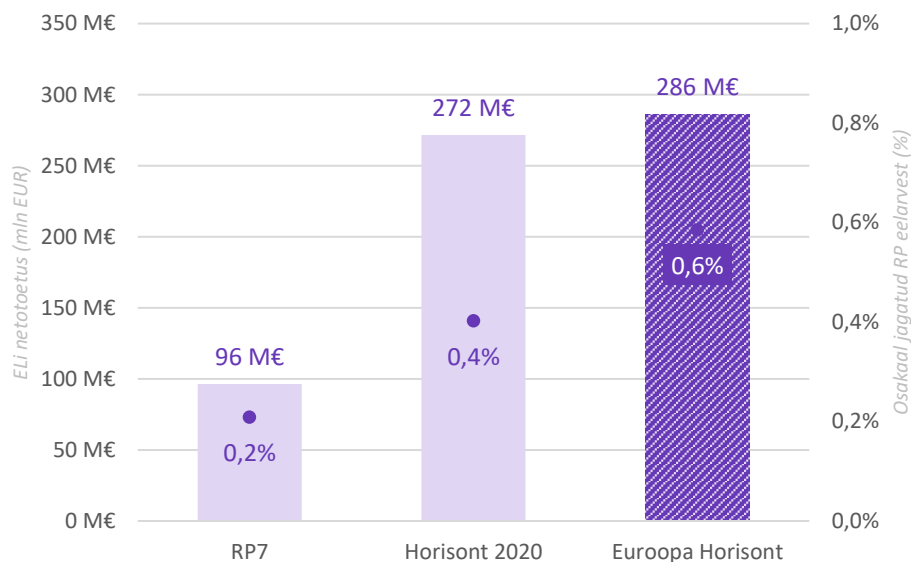
Viis eesmärki sai seotud teadmise, et võrdluses teiste riikidega on Eesti taotlejad olnud möödunud raamprogrammides väga edukad ja konkurentsivõimelised. Üheks eesmärgiks saigi seda kõrget taset hoida ja toetada. Siiski oli mitu valdkonda, kus leidis kasutamata potentsiaali.

- Võrdluses teiste riikidega jäi silma, et suhteliselt vähem tuleb Eestisse tippteaduse (Euroopa Teadusnõukogu, *European Research Council*, ERC) grante. Pigem oli suur osakaal projektidel, mis olid saanud rahastuse osaluse laiendamise meetmetest.
- Samuti näitas statistika, et Eesti asutused olid suurtes koostööprojektides pigem harva juhtpartneri ehk projekti koordinaatori rollis, pigem osaleti tavapartneri rollis.
- Programmiga „Euroopa horisont“ lisandus palju võimalusi erinevat tüüpi asutuste osalemiseks. Ülikoolide ja teadusasutuste kõrval oodatakse osalema väga eriilmelisi organisatsioone ja ettevõtteid. Eesmärk on julgustada taotlema ka neid, kel varasem taotlemiskogemus puudub.
- Raamprogrammist kasusaamise kõrval, olgu uute teadmiste, koostöökontaktide või rahastuse mõttes, on oluline ka ise riigina panustada raamprogrammi kaudu ühiste eesmärkide täitmisesse – võimalusi selleks pakuvad ELi partnerlused ja missioonid.

Neid eesmärges silmas pidades on ETAG kavandanud kõik oma raamprogrammis osalust toetavad meetmed: lisaks erinevatele koolitustele, teavitusele ja nõustamistele ka rahalised toetused: [ettevalmistustoetused taotlejatele](#), [partnerlustes osalemise toetused](#), [erinevad toetused ERC grandi taotlemisel](#), [MSCA COFUNDi toetus](#), [toetusmeede „Euroopa Horisondi“ partnerlusüritustel osalemiseks](#) ja [toetusmeede ekspertide kaasamiseks „Euroopa horisondi“ taotluste eelkontrolli](#).

I eesmärk: hoida Eesti senist taset raamprogrammi konkurssidel

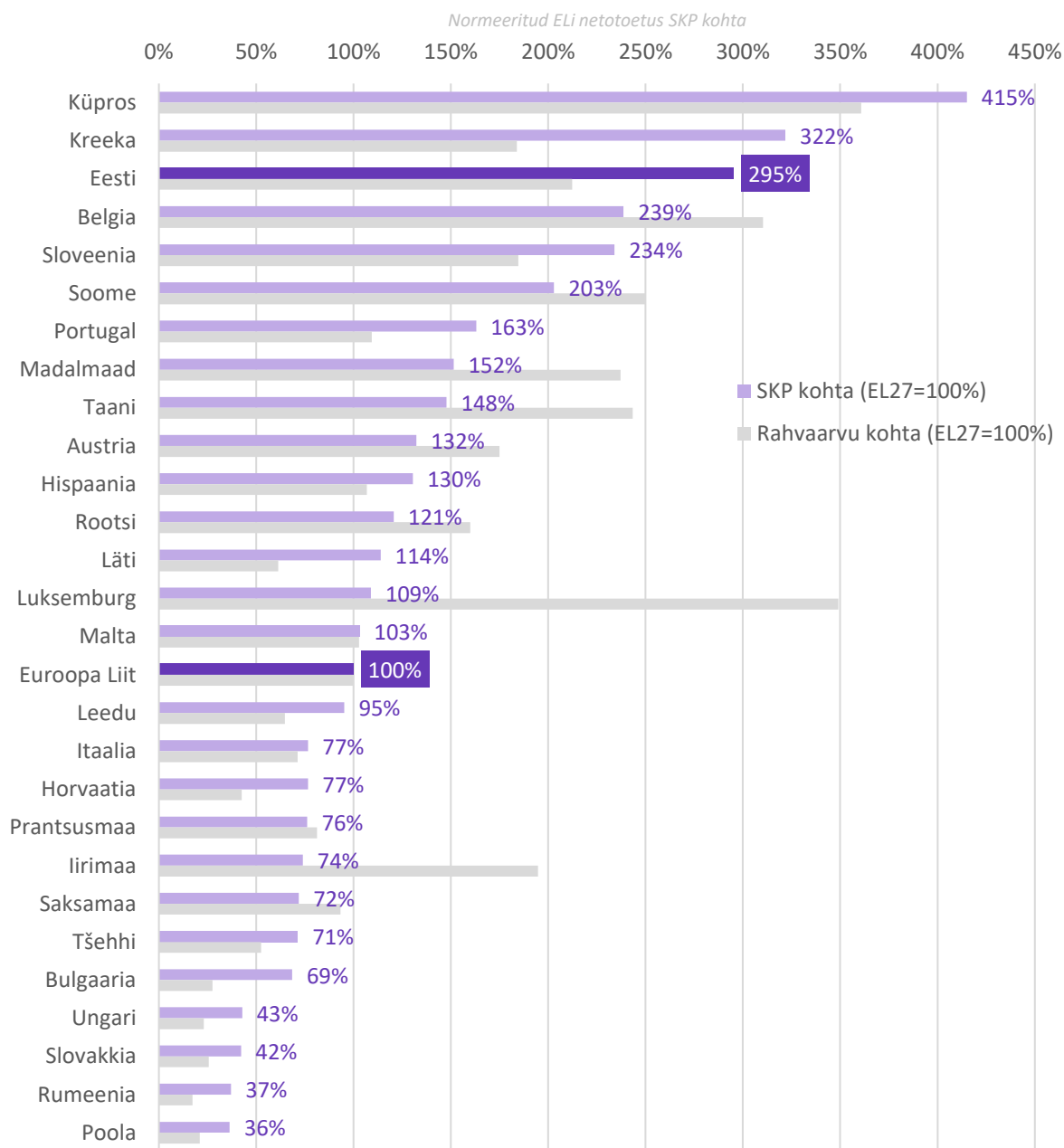
Raamprogrammide eelarved on läbi aegade üha kasvanud. Eelmise raamprogrammi „Horisont 2020“ (H2020) kogueelarve oli 79 mld eurot, „Euroopa horisondi“ eelarve on 93,5 mld eurot – on loogiline, et ka Eestisse tulnud summa suureneb. Tõusnud on aga ka Eesti asutuste saadud rahastuse osakaal raamprogrammi kogueelarvest. Eestisse tulnud rahastuse osakaal H2020s jagatud rahastusest oli 0,40%, „Euroopa horisondis“ on see näitaja praegu 0,59%.

Joonis 2. Raamprogrammide lõikes Eesti asutuste saadud ELi netotoetus ja selle osakaal kogu ELi netotoetusest. „Euroopa horisondi“ tulp on triibutatud, sest raamprogramm on veel käimas

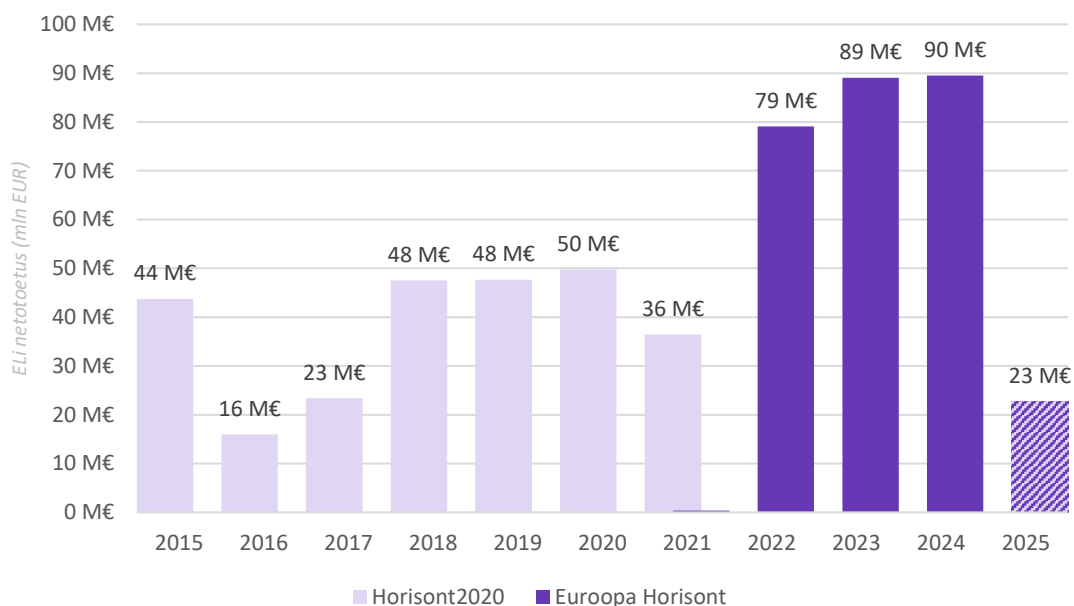
Et paremini võrrelda Eesti tulemusi teiste ELi liikmesriikidega, vaadatakse Eestisse tulnud ELi netotoetust SKP ja rahvaarvu suhtes. Eesmärk on püsida SKP suhtes järjestatuna esimese viie seas. Kui võrrelda praeguseks Eesti osalejate saadud ELi netotoetust „Euroopa horisondi“ projektides teiste ELi riikidega, on Eesti SKP suhtes järjestatuna 3. kohal ja rahvaarvu suhtes 7. kohal.

Võrdluseks, ka eelmise raamprogrammi lõpuks (2020) oli Eesti ELi riikide järjestuses SKP suhtes 3. kohal.

Joonis 3. „Euroopa horisondi“ projektides saadud ELi netotoetus SKP ja rahvaarvu kohta ELi riikide lõikes, võrreldes EL27-ga. Kasutatud Eurostati 2024. aasta SKP ja rahvaarvude andmeid (viimati uuendatud 26.08.2025)

Käesoleva raamprogrammi kestel on Eestisse jõudnud positiivseid rahastusotsuseid keskmisel 86 mln euro ulatuses aastas. Enamik projekte kestab umbes kolm aastat.

Joonis 4. „Euroopa horisondi“ projektides saadud ELi netotoetus allkirjastamise kuupäeva järgi raamprogrammide lõikes

Raamprogrammi rahastatakse ELi ühisest eelarvest, kuhu riigid panustavad SKP-põhiselt. Praeguse ELi pikaajalisest eelarvest moodustab raamprogramm umbes 8%². Eesti osakaal praeguses tsüklis on umbes 372 mln eurot aastas³, mis annab Eesti mõtteliseks panuseks „Euroopa horisonti“ umbes 30 mln eurot aastas. **Seega võib öelda, et iga euro, mille riik raamprogrammi sisse maksab, tuleb tagasi peaaegu kolmekordselt.**

II eesmärk: laiendada raamprogrammis osalejate ringi

„Euroopa horisondis“ oodatakse erinevat tüüpi asutuste osalemist: lisaks teadusasutustele ja ülikoolidele saavad osaleda ka ettevõtted, riigiasutused, kodanikuühendused, muuseumid, haiglad, omavalitsused, erialaliidud jt. Osas taotlusvoorudes on kohustuslik või tungivalt soovituslik kaasata projekti erinevat tüüpi pädevustega partnereid – ettevõtteid, lõpptarbijaid vm sidusrühmade esindajaid.

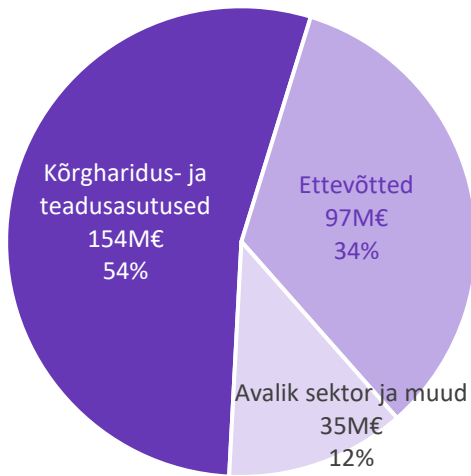
Eesti taotlejate seas on praeguseks kokku 725 erinevat asutust, kes on osalenud taotlustes kokku 3922 korda. Projektis osalejate seas on kokku **219 erinevat asutust**, keda näeb osalejate nimekirjas 774 korda.

Eesti taotlejad on projektides saanud 286 miljonit eurot ELi netotoetust, millest omakorda 154 miljonit eurot on saanud kõrgharidus- ja teadusasutused. Eesti ettevõtetele läinud toetuse osakaal on 34%, mis on rohkem kui ELi keskmine

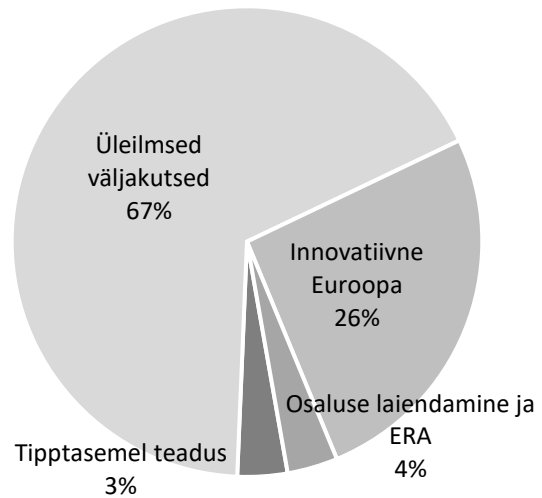
² <https://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/d3e77637-a963-11eb-9585-01aa75ed71a1>

³ <https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/2025-07/Eesti%20ja%20EL%20eelarve.pdf>

(27%). Osalevatest Eesti ettevõtetest on enamik väikese ja keskmise suurusega ettevõtted – ettevõtete taotlustes osalemistest moodustavad nad 70% ja projektides osalemistest 77%.

Joonis 5. „Euroopa horisondi“ projektides Eestisse tulnud ELi netotoetuse osakaal asutuse tüübi järgi

Joonis 6. Eesti ettevõtete saadud ELi netotoetus „Euroopa horisondi“ sammaste lõikes

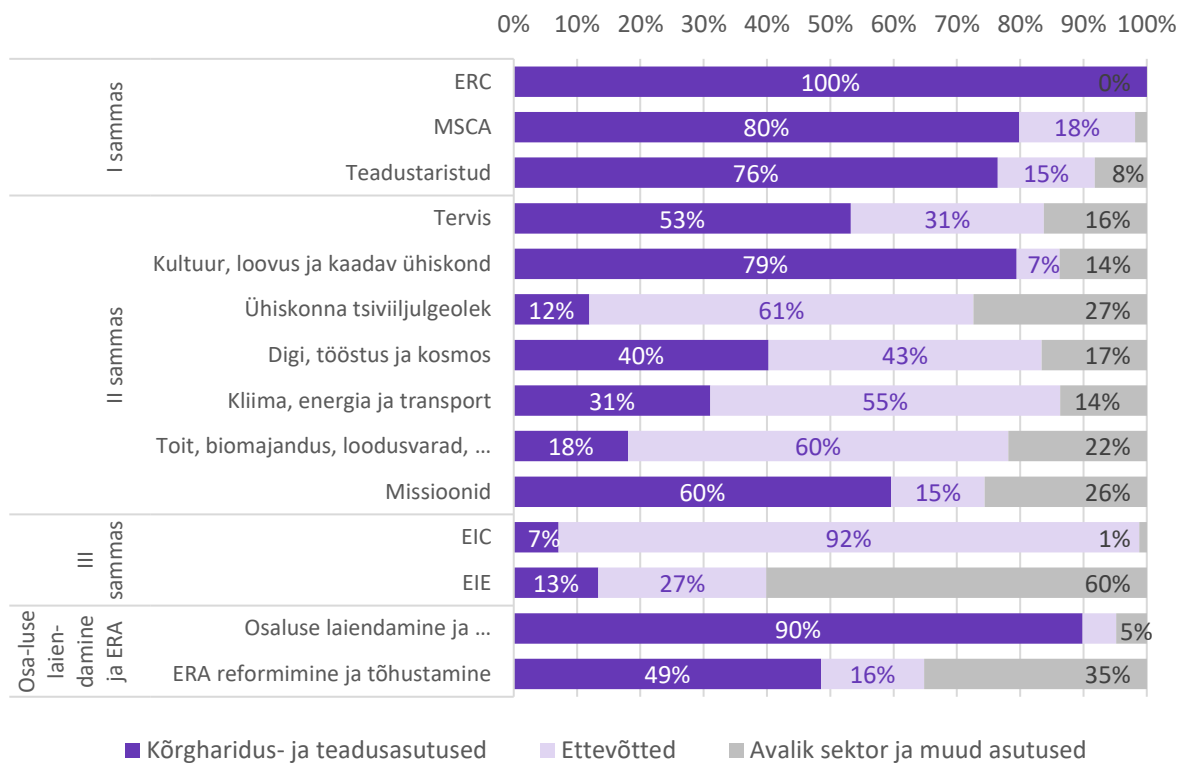
Eesti asutustest on kõige aktiivsemad taotlejad Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool ja Eesti Maaülikool. Projektides saadud ELi netotoetuse edetabelis näeb ka mitmeid ettevõtteid, kes osalevad just suurema rahastusega projektides.

Ülikoolide ja teadusasutuste kõrval on „Euroopa horisondist“ rahastuse pälvinud mitmed linnad, nt Tartu ja Tallinn, jt omavalitsused ning muud avaliku sektori asutused, nt Harno, Politsei- ja Piirivalveamet, Tervise Arengu Instituut. „Euroopa horisondi“ projekte viivad ellu ka mitmed rakenduskõrgkoolid, nt Sisekaitseakadeemia ja Tallinna Tehnikakõrgkool. Toetust on saanud ka haiglad, nt Tartu Ülikooli Kliinikum, Põhja-Eesti regionaalhaigla; erialaliidud, nt Eesti Meretööstuse Liit, Eesti Hambaarstide Liit, jm ühendused, nt MTÜ Kodukant Läänemaa, Korterühistute Liit. Kultuurivaldkonnast osalevad edukates projektides nt Pimedate Ööde Filmifestival, Eesti Rahva Muuseum ja Eesti Meremuuseum.

Uusi tulijaid ehk asutusi, mille nime ei leia H2020 grandi saanute hulgas, kuid mis on saanud rahastuse „Euroopa horisondis“, on kokku umbes 130. Need on peamiselt ettevõtted, kuid üle 20 neist on ka muud tüüpi asutused, näiteks MTÜ-d, muuseumid jm kodanikuühendused.

Joonis 7. Eesti asutuste 15 edukaimat „Euroopa horisondi“ projektides saadud ELi netotoetuse järgi. Eesti Teadusagentuuri projektid on seotud riiklike kontaktpunktide (NCPde) võrgustikega, kohustuslike osalemistega ETAGi poolt kaasrahastatavates partnerlustes ja muude sarnaste tegevustega

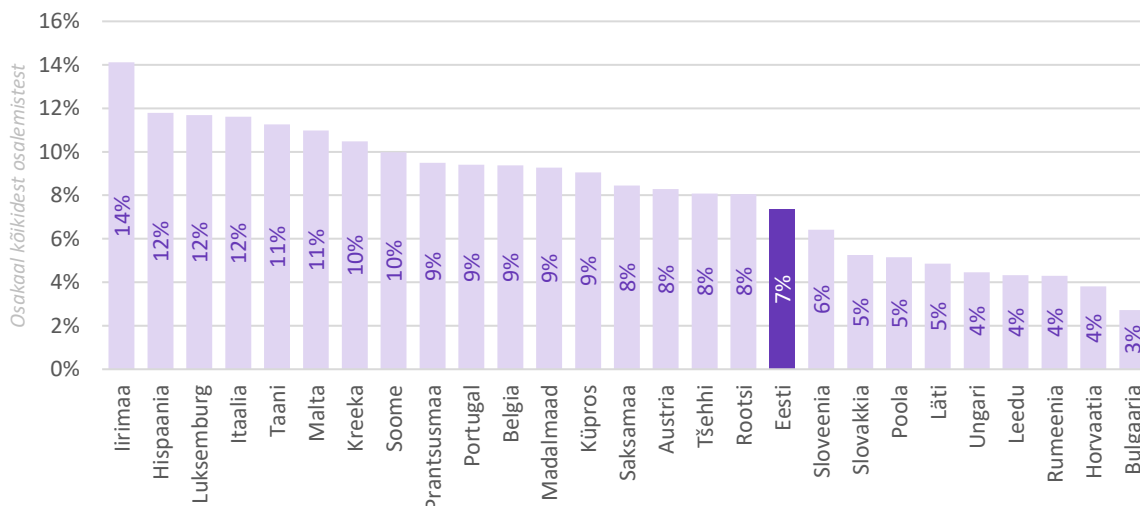
Joonis 8. „Euroopa horisondi“ projektides Eesti asutuste saadud ELi netotoetuse osakaal asutuse tüübi järgi valdkondade lõikes

Rahastusmeede mõjutab osalejate mitmekesisust ka asutuse tüübi mõttes. Joonisel 8 on näha „Euroopa horisondi“ meetmete erinevad sihtrühmad: teadusasutused domineerivad I samba tippteaduse projektides ning teadusruumi tugevdamisele suunatud osaluse laiendamise programmiosas, ettevõtteid jm asutused innovatsioonile suunatud III sambas. Seevastu II samba teemapõhistes taotlusvoorudes, mis lähtuvad etteantud uurimis- ja arendusülesannetest, on osalejate ring märksa mitmekesisem – siin rahastatakse suuri konsortsiumiprojekte, mis eeldavad lisaks teadlastele ja innovaatoritele ka siht- ja sidusrühmade kaasamist. Samas varieerub tüüpiliste osalejate ring ka selles sambas sõltuvalt teemavaldkonna fookusest. Mida alusteaduse-lähedasem on teemavaldkonna uurimisküsimuste fookus, seda enam osalevad edukates projektides ülikoolid ja sihtrühma esindajana avalik sektor (nt sotsiaal- ja humanitaarteaduste fookusega teemaklastriis "Kultuur, loovus ja kaasav ühiskond"). Teisest küljest, mida tehnilisemat ning kasutaja- ja turulähedasemat (ehk tehnoloogia suurema valmidusastmega) innovatsiooni teemaklastri taotlusvoorud eeldavad, seda enam osaleb edukates projektides ettevõtteid (nt teemaklastriis "Ühiskonna tsiviiljulgeolek"). Eriti mitmekesine on osalejate ring ELi missioonide projektides, sest missioonide taotlusvoorudes on eri tüüpi osalejate kokkutoomise nõue võrreldes ülejäänud II sambaga veelgi enam esil. Missioonid on raamprogrammis „Euroopa horisont“ loodud uus meede, mille eesmärk on mõjutada ka riikide poliitika, regulatsioone, standardeid ja praktikaid erinevate probleemide lahendamisel, seetõttu kaasatakse teadus- ja arendustöösse sageli ka lõpptarbijad jt siht- ja sidusrühmad. (Missioonide kohta vt ka lk 18.)

III eesmärk: osaleda taotlusvoorudes juhtrollis

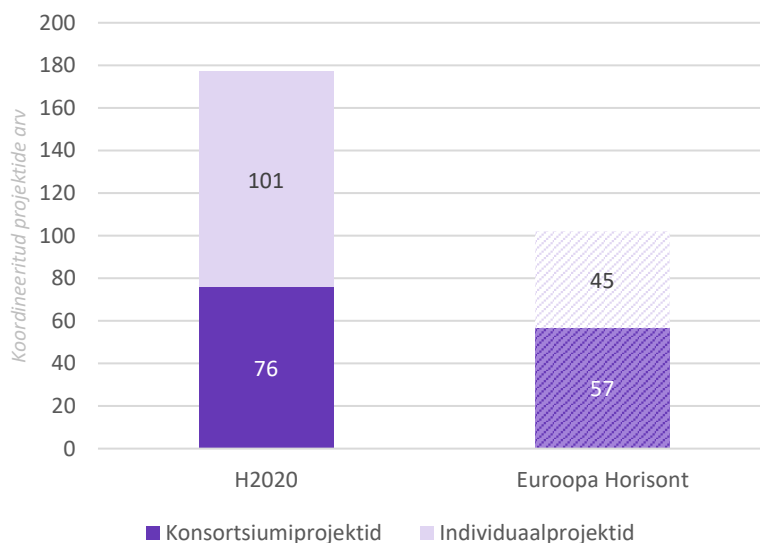
Suure mitmete riikide koostöös läbiviidava konsortsiumiprojekti koordineerimine annab võimaluse rohkem kaasa rääkida nii meeskonna kokkupanekul, projekti sisu määratlemisel kui selle elluviimisel. Eestis on koordineeritud koostööprojektide osakaal kõigist Eesti osalusega projektidest pigem keskmine või madal ning on potentsiaali suurendada nende projektide hulka, kus oleme juhtrollis.

Samas on konsortsiumi koordineerimine väljakutse, mis eeldab tugimeeskonna olemasolu ja spetsiifilisi oskusi. ETAG toetab koordinaatorirolli võtmist nii rahaliselt kui ka spetsiaalse [koordinaatorite arenguprogrammi](#) kaudu, mille käivitatakse 2025. aastal.

Joonis 9. „Euroopa horisondis“ konsortsiumiprojekti koordinaatorina osalemiste osakaal kõikidest osalemistest ELi liikmesriikide lõikes. Konsortsiumiprojektiks loetakse siin kõiki projekte, kus osalejate arv on suurem kui üks

Projektides osalejate seas on kokku 219 erinevat asutust, nende seas oli vähemalt korra koordinaatori rollis 38 erinevat asutust. Kokku on Eesti asutuste koordineeritud projekte 102, sh individuaalprojektid (nt ERC ja EIC projektid).

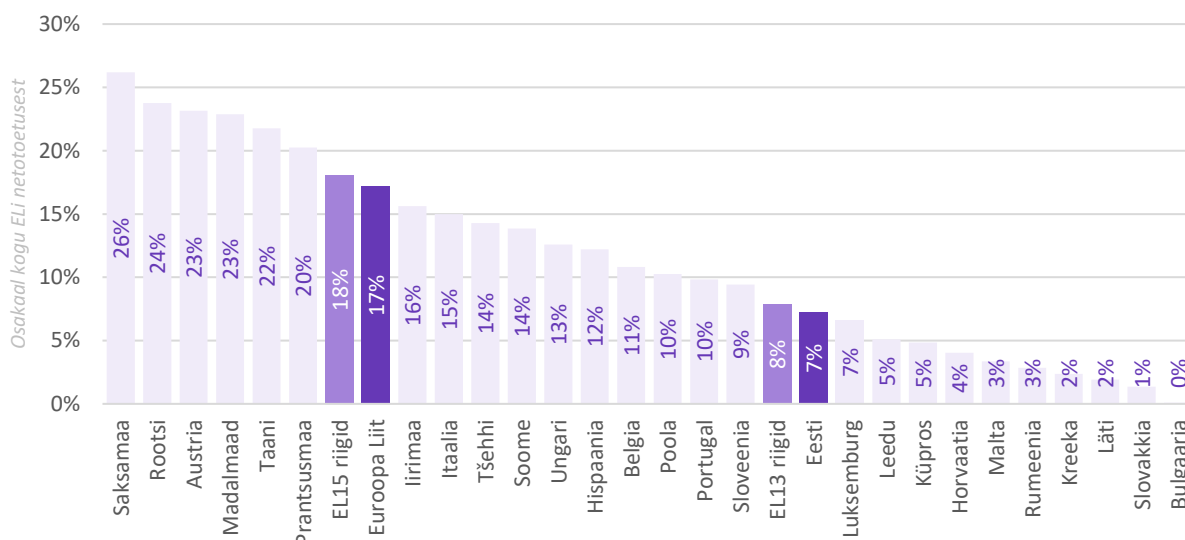

Joonis 10. Eesti asutuste koordineeritud projektide arv H2020s ja „Euroopa horisondis“. Konsortsiumiprojektiks loetakse kõiki projekte, kus osalejate arv on suurem kui üks

IV eesmärk: konkureerida edukalt tippteaduse konkurssidel

Euroopa Teadusnõukogu (*European Research Council, ERC*) toetab eesliini-teadust, uudse ja innovaatilise lähenemisega värskeid teaduslikke mõtteid uutes teadusvaldkondades.

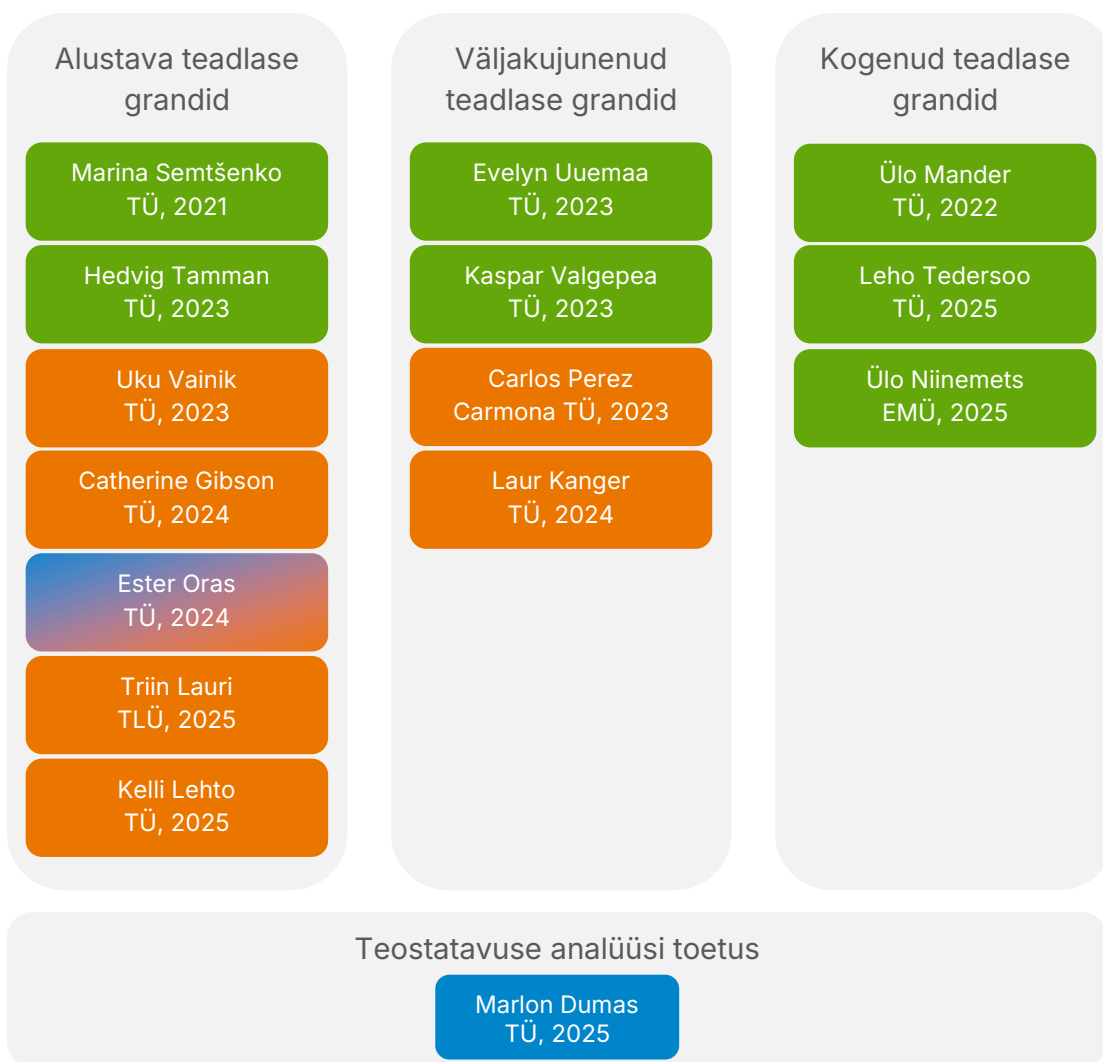
Nagu teised uuemad ELi liikmesriigid, on Eesti olnud Lääne-Euroopast vähem edukas ERC grantide taotlemisel. Eesti teadlased on aktiivsed taotlejad, küll aga jääb Eesti edukus hetkel veel alla ELi keskmise.

Joonis 11. ERC grantide osakaal kogu „Euroopa horisondis“ saadud ELi netotoetusest ELi liikmesriikide lõikes

Viimastel aastatel on Eesti taotlemisaktiivsus ja edukus tõusnud tänu riiklikele ja asutuste toetusmeetmetele. H2020s esitasid Eesti teadlased 179 taotlust, millest seitse olid edukad. „Euroopa horisondis“ on Eesti teadlased esitanud juba 201 taotlust ja saanud 15 ERC granti. Aasta-aastalt on kasvanud „Tiptasemel teaduse“ sambast saadud rahastuse osakaal: neljalt protsendilt raamprogrammi algusaastatel 12 protsendini praeguses arvestuses.

Osalemine MSCA meetmetes ei ole kasvanud loodetud kiirusega pärast ETAGi sissetuleva järeldoktori meetme sidumist MSCA kvaliteedimärgise süsteemiga. Positiivse lisatõuke on aga andnud MSCA COFUNDi doktoriõppeprogrammide toetusmeetme käivitamine 2025. aastal.

Joonis 12. Eesti asutuste koordineeritud ERC grandid „Euroopa horisondis“. Rohelised kastid viitavad bio- ja keskkonnateaduste projektidele, oranžid ühiskonnateaduste ja kultuuri valdkonnale, sinised loodusteadustele ja tehnikale

V eesmärk: panustada ELi partnerlustes ja missioonides

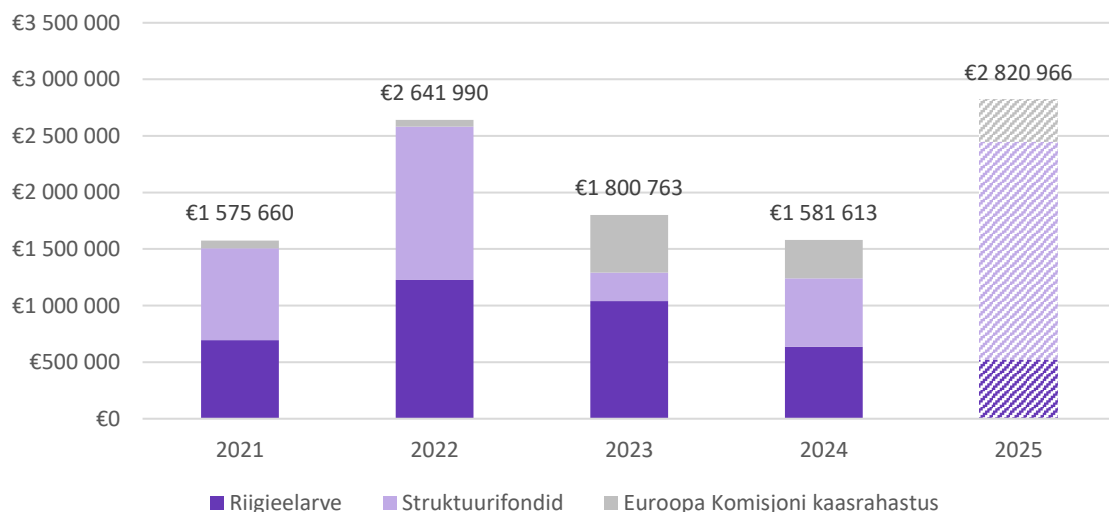
ELi kaasrahastatav partnerlus on riikide koostöövorm teaduse strateegiliseks kavandamiseks ja riigülese teaduskoostöö ühiseks rahastamiseks. Teaduse rahastamise eripäraks võrreldes ülejäänud raamprogrammiga on see, et iga riik rahastab edukas koostööprojekti oma teadlaste osalust. Osadel juhtudel lisab Euroopa Komisjon kaasfinantseeringu. Rahastamine otsustatakse konkurentsipõhistes taotlusvoorudes, kus iga osaleva riigi kohta võib olla ka mitu rahastajat. ETAGi osalemise tingimuseks on olnud ministriumide toetus või rahaline panus, mida ETAG võimendab.

ETAG osaleb rahastajana kokku **16 „Euroopa horisondi“ kaasrahastatavas partnerluses**. Lisaks rahastab ETAG jätkuvalt teaduskoostööprojekte, mis on saanud alguse ERA-NET-võrgustike ühiskonkurssidest eelmistes raam-

programmides. ERA-NET-id olid "Euroopa horisondi" kaasrahastatavate partnerluste eelkäijaks ning ligi kümme neist jätkavad endiselt tegevust. Kokku on ETAGi rahastusega 2025. a augustikuu seisuga töös **58 ERA-NETi ja ELi kaasrahastatava partnerluse projekti**, milles osaleb **11 Eesti asutust**. Praeguseks on partnerluste projektidele tehtud rahastusotsuste kogusumma 4,1 mln eurot (ETAGi rahastus alates "Euroopa horisondi" algusest ehk 2021. aastast). Sellele lisandub 1,3 mln eurot EK kaasrahastust.

Lisaks ETAGile rahastavad partnerlusi ja ERA-NET-koostööprojekte ka valdkondlikud ministriumid: kõige enam Kiimaministerium ning Regionaal- ja Põllumajandusministerium, aga samuti Sotsiaalministerium ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium.

Kõigi partnerluste nimekiri ning sisu ja tegevuste kirjeldused on leitavad lehel osaluskava.etag.ee.

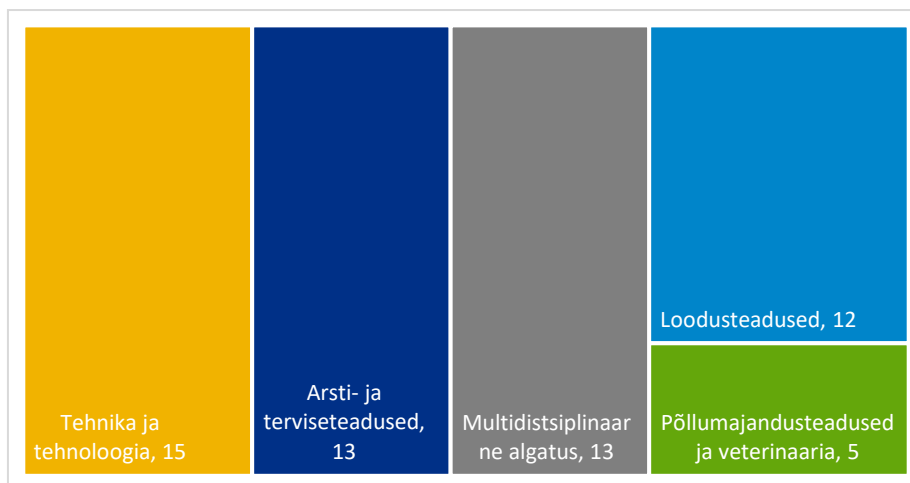
Joonis 13. Eesti Teadusagentuuri partnerluste toetuste eelarve suurus allikate kaupa aastate lõikes

Partnerluste projektides on kõige aktiivsemad osalejad ootuspäraselt ülikoolid: Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool ning Eesti Maaülikool. Osalejate seas näeb aga ka mitmeid avaliku sektori asutusi ja ettevõtteid.

Joonis 14. Eesti asutused, kes osalevad ETAGi toetatud käimasolevates partnerluste projektides, saadud toetuse järgi

Nagu näha joonisel 15, on kõige rohkem projekte saanud ETAGi kaasrahastuse multidistsiplinaarsetest, arsti- ja terviseteaduste ning tehnika- ja tehnoloogia-valdkonna partnerlustest. Partnerluste valdkondlik jaotus on siiski tinglik, sest nii partnerlused ise kui ka nende taotlusvoorud eeldavad tihtipeale erialaülest lähenemist. Näiteks tehnika- ja tehnoloogiavaldkonnas on kõige enam Eesti osalusega projekte pälvinud rahastuse partnerluse "[CET: Clean Energy Transition](#)" kaudu, mille fookus ulatub spetsiifilistest energialahendustest puhtale energiale ülemineku majanduslike ja ühiskondlike tahkudeni. Multidistsiplinaarseteks algatusteks on joonisel 15 nimetatud ERA-NET-võrgustikku "[CHANSE: Collaboration of Humanities and Social Sciences in Europe](#)" ja ELi partnerlust "[DUT: Driving Urban Transitions](#)", mis ületavad Frascati valdkonnapiire teistest enam: CHANSE keskendub võrdselt humanitaar- ja sotsiaalteadustele ning DUT eeldab linnauuendusega tegelevate erialade valdkonnaülest osalust.

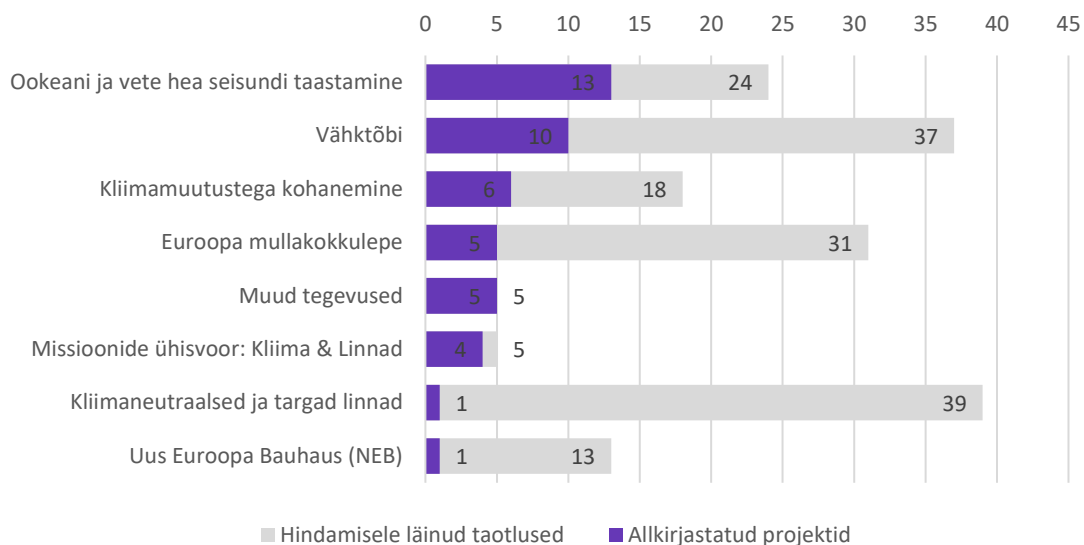

Joonis 15. Käimasolevate ETAGi rahastusega projektide valdkondlik jaotus

2021. a kuni 2025. a on Kliimaministeeriumi rahastusotsuste eelarve umbes 1,4 mln eurot, millele on lisandunud 146 000 eurot EK kaasrahastust. Samas ajavahemikus on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi rahastusotsuste eelarve umbes 1,9 mln eurot, millele on lisandunud 135 000 EK kaasrahastust; Sotsiaalministeeriumil 300 000 eurot, millele on lisandunud 139 000 eurot EK kaasrahastust, ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil 850 000 eurot.

Partnerluste rahastamises toimus 2024. a alguses tähtis muutus: kui varem võis partnerluses Eesti osaleja projektieelarve olla kuni 150 000 eurot, siis alates 2024. a välja kuulutatud partnerluste taotlusvoorudest võib konsortsiumi juhi ehk **koordinaatorina taotleja eelarve olla kuni 300 000 eurot**. Eesmärk on motiveerida Eesti taotlejaid enam juhtrolli võtma. Seni oli partnerlustes Eesti koordinaatoriga projektide arv keskmiselt üks aastas. Taotlusvooru välja kuulutamisest kuni rahastusotsuste tegemise ja rahastuse saanud projektide alguseni kulub umbes aasta-poolteist, seega saab 2025. aasta lõpus hinnata, kas meede on positiivset mõju avaldanud.

Veel üks meede, mis püüab suunata riike kindlate valdkondadega süsteemsemalt tegelema, on „Euroopa horisondis“ [ELi missioonid](#). Missioonidel on ambitsioonikad eesmärgid ja nad peaksid konkreetseid tulemusi andma aastaks 2030. Missioonide valdkondades korraldatud taotlusvoorudest on praeguseks Eestisse toodud 45 projekti ja 21 mln eurot, kokku 32 erinevale asutusele.

Joonis 16. Eesti asutuste osalusega taotluste ja projektide arv „Euroopa horisondi“ missioonide taotlusvoorudes. Kategooria „Muud tegevused“ koondab taotlusvoore, mis keskenduvad koordineerimisele ja horisontaalsetele teemadele

Kokkuvõte

Eestil on Euroopa Liidu teaduse ja innovatsiooni raamprogrammis (RP) „Euroopa horisont“ läinud väga hästi – siia on tugevas konkurentsisis toodud 286 mln eurot teadusrahastust, mille toel on alates 2022. aastast käivitatud ligi 600 rahvusvahelist projekti. Praegu, kui pool RP eelarvest on veel alles, on toetusi saadud rohkem kui terve eelmise seitsmeaastase RP jooksul kokku.

Mitte ainult rahastuse hulk, vaid ka Eestisse tulnud rahastuse osakaal RP kogueelarvest on iga programmiga tõusnud: 7. RPs oli kõigi osalevate riikide konkurentsisis Eestisse tulnud eelarve osakaal 0,2%, 8. RPs 0,4% ja hetkel on see näitaja 0,6%. Kui võrrelda Eesti osalejate saadud ELi netotoetust „Euroopa horisondi“ projektides teiste ELi riikidega, on Eesti SKP järgi hetkel 3. kohal ja rahvaarvu kohta 7. kohal.

Eesti asutuste edukuse määr taotlemisel on 18,1%, mis on pisut vähem kui EL27 keskmine (19,1%), kuid kõrgem kui EL13 riikide keskmine (17,0%). Ehkki üldise edukuse määraga võib rahul olla, paistab negatiivselt silma, et Euroopa Teadusnõukogu (ERC) grantide puhul on see madal (7%). See on ka põhjus, miks ETAG ERC grantide taotlemist igakülgsest toetab. Viimasel ajal on ERC osas tulnud

järjest mitmeid positiivseid rahastusotsuseid ja hetkel on käivitunud või lähiajal algamas 15 ERC granti, kus elluvijaks Eesti asutus – ehk on selles oma roll ka erinevatel ETAGi toetusmeetmetel.

Osalevate asutuste profiil muutub iga raamprogrammiga järjest mitmekesisemaks: teadusasutuste ja ülikoolide kõrval on edukad olnud ka näiteks haiglad, erialaliidud, kodanikuühendused, omavalitsused jt. Eesti ettevõtetele läinud toetuse osakaal on 34%, mis on rohkem kui Euroopa Liidu keskmine (27%). Kõige edukam asutus on „Euroopa horisondis“ olnud Tartu Ülikool ligi 90 mln euroga. Enam kui 10 mln euro mahus on toetusi saanud veel kolm Eesti asutust: Tallinna Tehnikaülikool (32,1 mln eurot), Fibenol Imavere OÜ (16,5 mln eurot) ja Tallinna Ülikool (15 mln eurot).

Eesti asutused on projektides valdavalt partneri rollis, võrreldes teiste riikidega on meil koordineeritud projektide osakaal kõigist projektidest pigem keskmine või madal. ETAG on 2025. aastal suurendanud koordinaatoritele suunatud rahalisi toetusi ning ettevalmistanud spetsiaalsed koolitusi – kas need motiveerivad Eesti asutusi enam juhtrolli võtma, seda saame hinnata raamprogrammi teises pooles.

Eesti riik osaleb suuremas osas Euroopa Liidu partnerlustest ning kaasrahastab partnerluste raames korraldatavaid taotlusvoorusid. Partnerlused annavad võimaluse ka erinevatele ministriumitele panustada oma valdkonna (näiteks põllumajanduse, tervishoiu, kliima, elurikkuse jm) probleemidele lahenduste otsimisse. Praeguseks on partnerluste projektidele tehtud rahastusotsuste kogusumma 4,1 mln eurot alates „Euroopa horisondi“ algusest ehk 2021. aastast. Sellele ETAGi rahastusele lisandub 1,3 mln eurot EK kaasrahastust.

Ehkki statistiline ülevaade keskendub peamiselt rahanumbritele, pingeridadele ning võrdlustele teiste riikidega, on raamprogrammis osalemise mõju palju laiem: võimalus kasutada parimal tasemel teadustaristuid ja uusimaid tehnoloogiaid, teha koostööd oma ala tippudega teistest riikidest ning mis kõige olulisem – teha parimal tasemel teadust.